

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24   **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Будзар Павло Степанович ЩОДО ПРИБУТКУ ЯК ЧИННИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	279
Зарічанський Григорій Віталійович ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ОБ'ЄКТ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	282
Ляховецький Олександр Олександрович ЩОДО СМАРТ-КОНТРАКТІВ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ	284
Неділько Сергій Миколайович ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТОВАРИСТВ ВЗАЄМНОГО СТРАХУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ НОРВЕГІЇ	287
Попович Павло Олександрович ІНТЕГРАЦІЙНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ УКРАЇНИ В ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У СФЕРІ ЗЕД, ЗА УМОВ ВОЄННОГО ЧАСУ	291

СЕКЦІЯ 16. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, АГРАРНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

Харитонова Тетяна Євгенівна ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СЕРВІТУТНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИКИ	294
Григор'єва Христина Антонівна СУБ'ЄКТИ ПРАВ НА ГЕОГРАФІЧНІ ЗАЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ: НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ	297
Заверюха Марина Михайлівна НОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В ЛІСОВИХ ГОСПОДАРСТВАХ	300
Канівець Людмила Анатоліївна ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ЗЕМЕЛЬНО-КАДАСТРОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	302
Караханян Карина Мартинівна ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВОДНЕВОЇ ЕНЕРГЕТИКИ У ВОЄННИЙ ЧАС ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	305
Платонова Євгенія Олегівна ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	307
Чумаченко Інна Євгенівна ОСОБЛИВОСТІ ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ ПОРУШЕННЯМ ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	310
Берзінь Сергій Людвигович ПРАВОВІ СПОСОБИ СТИМУЛЮВАННЯ МЕЛІОРАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ	313
Поліщук Єгор Сергійович НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ДОБРОСОВІСНОГО НАБУВАЧА ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ	315
Щербаков Юрій Сергійович ЗЕМЕЛЬНІ СЕРВІТУТИ ДЛЯ ПОТРЕБ ЕНЕРГЕТИКИ: ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ	318
Юров Максим Юрійович ЕКОЛОГО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВІТРОЕНЕРГЕТИКИ	320

СЕКЦІЯ 17. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

Шамша Ігор Володимирович СВІТОГЛЯДНІ ЗАСАДИ НАРЦИСІЗМУ В МЕДІЙНИХ ПРАКТИКАХ	323

4. Group Agreements. *The International Group of P&I Clubs*. URL: <https://www.igpandi.org/article/group-agreements/> (дата звернення: 14.04.2025).

5. Forskrift om forsikringsavtaler (forsikringsavtalesforskriften) – Lovdata. *Forsiden – Lovdata*. URL: <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2022-03-04-323> (дата звернення: 14.04.2025).

6. Guidance to The GardRules for Ships 2025. *Gard*. URL: <https://gard.no/rules-statutes-and-guidances/guidance/guidance-to-the-rules/> (дата звернення: 15.04.2025).

7. The Nordic Marine Insurance Plan. *NordicPlan*. URL: <https://www.nordicplan.org/the-plan/> (дата звернення: 15.04.2025).

8. Lov om finansforetakogfinanskonsern (finansforetaksloven) – Lovdata. *Forsiden – Lovdata*. URL: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2015-04-10-17/*&#x2a (дата звернення: 15.04.2025).

Ключові слова: страхування, взаємне страхування, морське страхування, Міжнародної групи P&I клубів, Скандинавський план морського страхування, P&I клуб.

Keywords: insurance, mutual insurance, marine insurance, International Group of P&I Clubs, Nordic Marine Insurance Plan, P&I Club.

Попович Павло Олександрович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права і процесу*

ІНТЕГРАЦІЙНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ УКРАЇНИ В ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У СФЕРІ ЗЕД, ЗА УМОВ ВОЄННОГО ЧАСУ

В умовах боротьби за територіальну цілісність, наразі виникло багато євро-інтеграційних процесів, які потребують додаткового нормативного регулювання виконання договірних зобов'язань по зовнішньоекономічним правовідносинам. Вказані обставини зумовлюють необхідність у вивченні даного питання та визначенні окремих інститутів права, які потребують додаткового законодавчого регулювання та імплементації норм, в тому числі і щодо не поіменованих законодавством України способів забезпечення договірних зобов'язань.

Висвітлюючи дану проблематику, необхідно враховувати складність впливу умов воєнного стану на процес регулювання правовідносин із забезпечення виконання договірних зобов'язань в сфері зовнішньоекономічної діяльності (далі ЗЕД), в тому числі і в частині дотримання визначеної законодавством письмової форми правочинів, їх реєстрації та забезпечення ефективних /не ілюзорних/ гарантій їх виконання, з урахуванням взаємодії регуляторних норм національного права та законів зарубіжних країн.

З причин правозастосування норм забезпечення виконання договірних зобов'язань через письмові форми правочинів, які підлягають реєстрації, важливим в умовах воєнного стану, є розвиток законодавства щодо адміністрування та державного контролю автоматизованих систем «Дія бізнес», «ДАР» та інших цифрових платформ діджиталізації.

Введенням цифрових платформ можливо досягнути позитивного результату регулювання правовідносин в сфері ЗЕД, не лише в частині дотримання визначеної законом письмової форми забезпечення договірних зобов'язань, але й запровадженням дистанційних механізмів такого забезпечення, шляхом регулювання правового статусу сторін, предмета чи об'єкта правочину, за рахунок якого забезпечуються такі зобов'язання.

Національне законодавство досить ефективно регулює та забезпечує інтерес кредитора – «Security Interest», як основоположного критерію забезпечувального права у договірних правовідносинах у сфері ЗЕД. Однак, з метою усунення правових колізій, в умовах євроінтеграції вказані норми потребують узгодженості з нормами країн Європейського Союзу (далі – ЄС), ще й за умов тенденцій діджиталізації, як окремого напрямку розвитку права.

Так, одним із дієвих нормативних засобів забезпечення виконання правочинів, є право «притримання» (абз. 2 ч.1 ст. 199 ГК України та ст.ст. 594-597, 856, ч.2 ст. 874 та 1019 ЦК України). Однак, законодавство України регулює даний спосіб в межах деліктних правовідносин в окремих нормах різних інститутів, що відрізняє дану норму від аналогічних регуляційних механізмів інших країн, що регулюються спеціальними нормами [1, ст.ст. 220, 307, 312, 362].

Законодавче регулювання «притримання» не тільки як виду одностороннього правочину за наслідками виникнення деліктних правовідносин, а й нормативне регулювання можливості сторонам передбачати даний вид забезпечення зобов'язань двосторонніми правочинами, надасть можливість контрагентам нерезидентам більш ефективно використовувати засоби забезпечення договірних зобов'язань, що, у свою чергу, стимулюватиме зовнішньоекономічну діяльність та співпрацю з суб'єктами господарювання інших країн [5, ст. 136].

Також, значною проблематикою в національному законодавстві є прогалини, які породжують правові аномалії виникнення «абстрактної іпотеки», як перешкоди в забезпеченні правовідносин в сфері ЗЕД.

Такі прогалини виникають під час правозастосування частини 4 статті 37 ЗУ «Про іпотеку», якою не визначається будь-яких інших додаткових юридичних фактів для припинення прав та вимог щодо предмета іпотеки, які мають нижчий пріоритет, оскільки перевага надається первісному іпотекодержателю.

Наразі гарантії захисту наступного іпотекодержателя, як «добросовісного іпотекодержателя», прямо не передбачені у національному приватному праві. Однак, з даного приводу в судовій практиці сьогодні вже визначена позитивна правова позиція, яка викладена Верховним Судом в постанові від 9 вересня 2024

року у справі № 466/3398/21, яку для відкритості і узгодженості регулювання правовідносин в сфері ЗЕД, необхідно відобразити у нормах Законів.

Тому, для покращення становища суб'єктів господарювання України (резидентів), які здійснюють ЗЕД в умовах євроінтеграції та воєнного стану, має важливе значення імплементація норм інших правових сімей, якими регулюються забезпечувальні правовідносини, в тому числі і права «притримання», «застави» чи «іпотеки».

Цими діями буде надано нерезидентам зрозумілий механізм реалізації їх гарантій при виконанні правочинів в сфері ЗЕД, не тільки за рахунок норм стимулювання, але й за рахунок майна та майнових прав контрагентів, що зменшуватиме ризиковість таких правовідносин, та стане рушійним критерієм залучення інвестицій.

Позитивними тенденціями розвитку правозастосування в умовах воєнного стану, є розширення видів норм забезпечення договірних зобов'язань в законодавстві України, їх узгодженість з нормами країн ЄС, як невідомого результату євроінтеграції та діджеталізації.

Тому, імплементація, узгодження норм та інститутів різних правових сімей у сфері цивільного та господарського права, є об'ємним та відповідальним процесом нормотворення, який є безумовно необхідним в контексті забезпечення привабливого інвестиційного клімату в Україні для стимулювання правовідносин у сфері ЗЕД.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
2. Кодекс міжнародного приватного права (Кодекс Бустаманте). URL: <http://www.oas.org/juridico/mla/sp/gtm/mla-leg-cdip.pdf>.
3. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів COT : монографія / кер. авт. кол. Т. М. Циганкова. Київ : КНЕУ, 2003. URL: https://fingal.com.ua/content/view/1045/39/#google_vignette
4. Карнаух Т. Застосування притримання для забезпечення виконання окремих видів зобов'язань. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/589444c0-8230-425e-b9df-1345213ce41e/content>
5. Norton Rose on Cross-Border Security / ed. By Norton Rose. URL: <https://www.wildy.com/isbn/9780406054630/norton-rose-on-cross-border-security-hardback-bloomsbury-professional>

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, Зовнішньоекономічний договір, способи забезпечення договірних зобов'язань, право притримання, воєнний стан.

Keywords: foreign economic activity, foreign economic agreement, methods of securing contractual obligations, right of retention, martial law.